

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Інститут вищої освіти
Відділ теорії та методології гуманітарної освіти

Г.В. ОНКОВИЧ

МЕДІАОСВІТА

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПРОГРАМА
базового навчального курсу
для студентів вищих навчальних закладів

Київ – Логос – 2010

ББК 76.0р
О-58

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту вищої освіти НАПН України.
Протокол № 8 від 2 вересня 2010 р.*

Рецензенти: *Михальченко М.І.*, доктор філософських наук,
член-кореспондент НАН України;
Корольов Б.І., доктор історичних наук, професор
(ІВО НАПН України);
Тришук О.В., доктор наук із соціальних комунікацій
(НТУ України «КПІ»);
Федоров О.В., доктор педагогічних наук, професор
(Російська асоціація кіноосвіти та медіапедагогіки, Росія).

Онкович Г.В.

О-58 Медіаосвіта : експерим. програма баз. навч. курсу для студ.
вищ. навч. закл. – К. : Логос, 2010. – 40 с. – Бібліогр.: с. 36-40.

ISBN 978-966-171-502-7

Медіаосвіта проголошена ЮНЕСКО одним із пріоритетних напрямів у педагогії XXI століття. Цей напрям освіти нині став предметом підвищеної уваги не тільки педагогів, а й фахівців сфери філософії освіти, журналістики, засобів масової інформації, оскільки розглядається в сучасному світі як процес розвитку (й саморозвитку) особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих здатностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття медіатекстів, їх інтерпретації, аналізу та оцінювання; навчання різних форм самовираження за допомогою медіатехніки.

Дана програма базового навчального курсу «Медіаосвіта» – експериментальна, складається з трьох модулів, кожен з яких може розвинути програму окремого спецкурсу.

Видання, адресоване студентам ВНЗ, які засвоїли блок соціально-гуманітарних дисциплін на бакалаврському рівні освіти. Може бути корисним для всіх, кого цікавлять питання розвитку медіаосвіти в Україні.

ББК 76.0р+74.58ф.р

ISBN 978-966-171-502-7

© Онкович Г.В., 2010
© ІВО НАПН України, 2010

ОБГРУНТУВАННЯ

Медіаосвіта (англ. *media education* від лат. *media* — *засоби*) — напрям у педагогіці, спрямований на вивчення масовокомунікативної й інформаційної природи ЗМІ (преси, телебачення, радіо, кіно, відео і т. ін.) та принципів їх використання для актуалізованого оволодіння основами знань. Основні завдання медіаосвіти: підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різноманітної інформації, навчити людину протистояти впливу на психіку, оволодівати засобами спілкування на основі вербальних та невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів.

У визначеннях ЮНЕСКО (2001 р. та ін.) медіаосвіту й медіакомпетентність послідовно пов'язують і з розвитком демократичного мислення, і з підвищенням громадянської відповідальності особи. Як засвідчують підсумкові документи багатьох міжнародних форумів, де обговорювалися проблеми медіаосвіти, медіапроцес у світовій педагогіці використовують для розвитку громадянської відповідальності, гуманізму і демократії.

Медіаосвіта проголошена ЮНЕСКО одним із пріоритетних напрямів у педагогіці ХХІ століття. Цей напрям освіти нині став предметом підвищеної уваги не тільки педагогів, а й фахівців сфери філософії освіти, журналістики, засобів масової інформації, оскільки розглядається в сучасному світі як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих здатностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття медіатекстів, їх інтерпретації, аналізу та оцінювання; навчання різних форм самовираження за допомогою медіатехніки. Медіаграмотність допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля преси, телебачення, радіо, відео, кінематографа, Інтернету, допомагає їй краще зрозуміти мову засобів соціальної комунікації.

Медіаосвітні технології, котрі виокремилися в окрему частину педагогіки – медіадидактику, яка розробляє теорію медіаосвіти й навчання, науково обґрунтовує зміст медіаосвіти, вивчає закономірності,

---

При створенні програми використано досвід дослідників О. В. Федорова, І. В. Жилавської, І. В. Челишевої та власний автор-розробника.

принципи, методи й організаційні форми навчання із залученням медіапродуктів та опертям на мас-медіа, в поєднанні з іншими технологіями втілюють принципи гуманізації освіти, сприяють підвищенню інтелектуального, культурного, духовного, морального рівня майбутнього фахівця.

Актуальність уведення до переліку курсів вищих навчальних закладів курсу «Медіаосвіта» та професійно орієнтованих спецкурсів, що базуються (відповідно до обраного фаху) на різних медіаосвітніх технологіях, обумовлена тим, що в навчальному процесі виникає нова концепція освітньої діяльності, котра включає медіаосвітні стратегії.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У курсі розглядаються медіаосвітні можливості засобів масової інформації як комунікативної системи. Щоб ефективно користуватися медіаресурсом, треба знати принципи, за якими діють ЗМІ. А це потребує розгляду основних теорій в галузі мас-медіа. На формування багатьох із цих теорій значно вплинули класичні праці Г. Лассуєла й М. Маклюєна.

Аналіз наукової літератури засвідчує виокремлення таких основних теорій медіа: ін'єкційна, ідеологічна, семіотична, культурологічна, споживання і задоволення потреб тощо. Прибічники застосування медіа-технологій у педагогіці виходять з того, що в центрі освітнього процесу має бути особистість. Щонайперше слід враховувати її інтереси та смаки, а відтак слід дати можливість аудиторії розвивати не тільки критичне мислення, а й уміння користуватися інтелектуальним багатством медіа.

Розмаїття теорій свідчить про те, що практичними підходами відзначаються майже всі концепції медіаосвіти, що підтверджує необхідність збалансованості медіаосвітнього процесу. Російський дослідник О. В. Федоров, зокрема, зазначає, що у соціокультурній теорії медіаосвіти О. В. Шарикова зроблено спробу подолати перегини як теорії розвитку критичного мислення (з її акцентом на «викриття» негативних або брехливих тенденцій в медіакультурі), так і (значною мірою основаних на семіотичній теорії медіаосвіти) концепцій «візуальної грамотності», «медіаграмотності», котрим, зазвичай, властива асоціальність,

---

відрив від суспільних аспектів діяльності медіа. Так чи інакше, у більшості випадків теорії медіаосвіти відводять центральні ролі суб'єктові навчання або самонавчання. Ця тенденція відповідає принципам рівності, свободи, співрозвитку в психологічних стосунках між педагогом та учнями.

Однак подальше просування шляхом медіапедагогіки буде мало-ефективним без знання основних етапів історичного розвитку, теорій та технологій медіаосвіти у світі, без розуміння її перспектив в Україні. А відтак і актуальність даного навчального курсу визначається переконливою необхідністю вивчення студентами історії, теорій та технологій медіа й медіаосвіти й застосування набутих знань на практиці.

Мета навчального курсу: формування установок фахового мислення у професійній і побутовій сферах, набуття знань у галузі медіаосвіти і навичок використання медіаосвітніх технологій для залучення до ЗМІ споживача медіапродукту – читача, глядача, слухача; історико-культурологічний аналіз розвитку теорій та технологій медіа й медіаосвіти з огляду на потребу їх опанування у навчальному процесі вищої школи для подальшого використання актуального медіапродукту у професійній життєдіяльності як засобу самоосвіти впродовж життя.

Об'єкт навчального курсу – медіапродукт для освіти.

Предмет – аналіз основних теорій та технологій двох взаємодійних сфер — медіа та медіаосвіти.

Завдання навчального курсу.

- вивчення понятійного апарату медіаосвіти, аналіз основних термінів медіа та медіаосвіти;
- характеристика основних етапів історичного розвитку теорій і технологій медіа та медіаосвіти в світі;
- аналіз сучасної соціокультурної ситуації, особливостей розвитку медіа й медіаосвіти у різних країнах;
- вивчення й аналіз конкретних теорій і технологій медіа та медіаосвіти;
- визначення векторів розвитку медіаосвіти в Україні;
- ознайомлення з напрямками діяльності провідних наукових шкіл в Україні;
- аналіз стану медіаосвіти і спроби визначити перспективи її розвитку в Україні;
- підготовка рефератів (або медіапроектів) за проблематикою курсу.

Методологічна основа: курс ґрунтується на системно-інтегративному підході до вивчення соціокомунікативних явищ через виявлення взаємодії їх елементів, структури та функцій з урахуванням факторів, включених у процес їхнього творення й розуміння. У його основу покладено принцип діалектичного зв'язку мови й свідомості, раціонального й емоційного в мисленні й мові, суті та явища. Філософська концепція діалогу культур стає ключем до виявлення змісту процесу історичного розвитку теорій медіа та медіаосвіти, що вивчаються; змістовий та історичний підходи при розгляді конкретно-історичної генези дають змогу простежити розвиток теорій і технологій медіа та медіаосвіти.

Методи: аналіз наукової літератури з історії та теорій медіа та медіаосвіти, культурології, журналістикознавства, соціальних комунікацій, мистецтвознавства; порівняльний аналіз історичного розвитку теорій медіа та медіапедагогіки в різних країнах, у різні періоди, використання інтерактивних технологій та творчих форм проведення практичних занять.

Оцінювання проходить за спеціальними показниками студентських знань.

Місце навчального курсу в навчальному плані: курс зв'язаний з багатьма навчальними дисциплінами («Основи педагогіки та психології», «Філософія», «Естетика», «Основи журналістики», «Журналістська етика», «Журналістська майстерність», «Соціологія», «Соціальні комунікації», «Історія української та зарубіжної культури», «Культурологія», «Політологія», «Історія України», «Інформатика», «Інтернет-журналістика» та ін.).

Вимоги до студентів. Наявність базових знань блоку соціально-гуманітарних дисциплін бакалаврського рівня.

У результаті вивчення навчального курсу «Медіаосвіта. Загальний курс» **студент має знати:**

- ключові поняття курсу («медіа», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіакультура», «медіапедагогіка», «медіапсихологія», «медіадидактика», «медіаосвітні технології» та ін.);
- типологію ЗМІ за головними критеріями;
- змістову та матеріальну структуру різних видів медіапродукції;
- завдання педагогічної журналістики;
- завдання медіаосвіти;

-
- основні етапи історичного розвитку теорій медіа та медіаосвіти в Україні та за рубежом;
  - головні риси етапів історичного розвитку медіаосвіти в різні періоди й у різних соціокультурних умовах, у конкретних країнах;
  - характерні особливості конкретних теорій медіа та медіаосвіти в різні періоди й у різних соціокультурних умовах;
  - основні тенденції розвитку медіаосвіти в Україні і світі;
  - фахові вимоги до представників медіапрофесій;
  - сучасну ситуацію в галузі розвитку медіа та медіаосвіти;
  - потенційні можливості розвитку медіаосвіти та медіаосвітніх технологій.

Студент має вміти:

- відрізнити типи сучасних ЗМІ;
- визначити основні елементи медіапродукту;
- орієнтуватися в тенденціях розвитку медіаосвіти в Україні та світі;
- аналізувати тематику, мову та географію медіаджерел;
- розрізнити завдання педагогічної журналістики та медіаосвіти;
- відрізнити різні види медіатехнологій;
- розрізнити особливості медіаосвітніх технологій у різних видах ЗМІ;
- виокремлювати медіаосвітні технології для різних цільових аудиторій ЗМІ;
- залучати різні медіатехнології для підвищення свого професійного рівня;
- використовувати медіатехнології у самовдосконаленні й саморозвиткові.

Практична значущість: у результаті опанування курсу студенти не тільки володітимуть запасом знань з теорії медіа та медіаосвіти, а й використовуватимуть ці знання у повсякденному житті, в практиці професійного становлення, самоосвіти.

Програмою передбачено лекційні заняття; семінарські заняття; практичні заняття; заняття з моделювання медіаосвітніх ситуацій; контрольні роботи; самостійна науково-пошукова робота; підготовка рефератів за проблематикою курсу; захист реферату або медіапроекту за проблематикою курсу; залік.

Коло **завдань** курсу характеризується як методолого-практичне. Ідеологією курсу є зміна пріоритетів у комунікативних стосунках між ЗМІ та аудиторією споживачів медіапродукту. На лекційних заняттях

послідовно вирішуються завдання набуття знань у галузі медіаосвіти, її історії, теорій, технологій, інформаційної культури і навичок застосування цих знань на практиці. Проведення семінарських і практичних занять спрямоване на закріплення знань, набутих під час лекційного курсу, й орієнтує студентів на подальшу самостійну роботу за тематикою курсу.

Форми контролю

Поточний контроль – відвідування лекцій; заслуховування, обговорення й оцінювання доповідей на семінарських заняттях, творчих завдань, завдань з моделювання ситуацій з практики медіаосвіти або медіасамоосвіти;

- усна відповідь на семінарському занятті;
- доповнення на семінарському занятті;
- тести за вивченими темами;
- письмові роботи з виконання домашніх комплексних завдань (одна на вибір з переліку за кожною темою);

проміжний контроль – контрольна робота;

модульний контроль – результати вивчення проблематики дисципліни підсумовуються викладачем за підсумками накопичених балів під час різних форм контролю: усних відповідей, доповнень на семінарських заняттях; участі в обговоренні творчих завдань і завдань з практики моделювання медіаосвітніх ситуацій;

підсумковий контроль – залік у формі захисту медіапроекту або реферату з проблем медіаосвіти.

Результатом вивчення курсу є *науково-дослідна робота* (реферат, доповідь на науково-практичній конференції) або завершений інформаційний продукт, виконаний як *медіаосвітній проект* (спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт і под.). Ці напрацювання студентів обговорюються групою; можуть бути представлені у формі наукової конференції чи виставки проектів.

Шкала оцінювання. Підсумкова оцінка в балах (максимальна їх кількість – 100) розраховується за накопичувальною системою. В межах кожного модулю бали розподіляються так:

Перший модуль – 30 балів.

Другий модуль – 30 балів.

Третій модуль – 30 балів.

Контрольна робота – 10 балів.

Підсумкова робота – 30 балів.

До цих балів враховуються: оцінки за результатами тестування (8 тестів по 5 балів за кожен тест); „бонуси” за участь у наукових конференціях, публікації за темою курсу.

Таким чином, кожен студент має можливість накопичити максимальну кількість балів у межах кожного модулю, використовуючи різні способи набуття знань. Система оцінювання таких способів набуття знань – у нижчеподаній таблиці.

Бальна система оцінювання різних форм навчання студента в межах кожного модулю

№	Способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття
1	Відвідування занять	До 1,5	1,5x6 = 9+1
2	Відповідь на семінарському занятті	До 3	3x6 = 18
3	Доповнення на семінарському занятті	До 2	2x6 = 12
4	Представлення комплексного завдання	До 3	3x6 = 18
5	Обговорення комплексного завдання	До 2	2x6 = 12
6	Домашнє творче завдання (домінанта)	До 3	3x6 = 18
7	Модульний контроль	До 12	12
	Загальна сума балів за модуль		100

За підсумками трьох модулів виводиться середній сумарний бал. Мінімальна кількість балів за три модулі: 35. Максимальна кількість балів за три модулі плюс контрольна робота : 100.

Кількість набраних балів **за три модулі плюс контрольна робота** відповідає таким оцінкам:

1-34 – «незадовільно» з обов’язковим повторним вивченням дисципліни;

35-50 – «незадовільно» з можливістю повторного складання;

50-64 – «задовільно» («достатньо»);

65-74 – «задовільно»;

75-84 – «добре»;

85-89 – «добре» («дуже добре»);

90-100 – «відмінно».

Залік виставляється за результатами захисту реферату з медіаосвіти або завершеного медіаосвітнього проекту.

Підсумкова оцінка складається з таких показників: залік – 25%, контрольна робота – 15 %; середній бал за 3 модулі – 60 %.

Участь у наукових конференціях за проблематикою курсу додає 20 балів. У разі виступу і публікації матеріалів (за умови оцінки за модулями вище за 75 балів) виставляється найвищий бал.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
навчального курсу «Медіаосвіта (Загальний курс)»
для студентів вищих навчальних закладів

№	Назва модуля й теми:			
		Лекці (час.)	Семинарські	СРС
	Модуль 1. «Від педагогічної журналістики до медіаосвіти»			
1	Вступ: предмет, мета і завдання медіаосвіти. Термінологія медіа й медіаосвіти	2	2	2
2	Основні етапи розвитку медіаосвіти в світі	2	2	1
3	Від педагогічної журналістики до медіаосвіти: вектори розвитку	1	1	2
4	Стан і перспективи розвитку медіаосвіти в Україні	1	1	2
	Модуль 2. «Теорії та технології медіа й медіаосвіти»			2
5	Роль медіа й медіаосвіти в сучасному світі	2	2	2
6	Теорії медіа («ін'єкційна», «споживання і задоволення потреб», ідеологічна, семіотична, культурологічна)	1	1	1
7	Теорії медіаосвіти («ін'єкційна», як джерела задоволення потреб аудиторії, ідеологічна, семіотична, культурологічна, «практична», як розвитку «критичного мислення», естетична (художня), соціокультурна)	1	1	1
8	Медіаосвітні технології. Медіадидактика	2	2	2
	Модуль 3. «Історія медіаосвіти в зарубіжних країнах»			
9	Медіаосвіта в країнах Європи	1	1	2
10	Медіаосвіта у Великобританії, Німеччині, Франції	1	1	1
11	Медіаосвіта в Росії	1	1	1
12	Медіаосвіта на північноамериканському континенті (США, Канада) та Австралії	3	3	2
	Підсумкове заняття (залік або екзамен)			
	ЗАГАЛОМ	18	18	18

**ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
«МЕДІАОСВІТА. ЗАГАЛЬНИЙ КУРС»**

Модуль 1

«Від педагогічної журналістики до медіаосвіти»

ТЕМА № 1. Вступ: предмет, мета і завдання медіаосвіти.

Термінологія медіа й медіаосвіти

Сучасне суспільство і засоби масової комунікації.

Зародження мас-медіа (друкарський верстат І. Гутенберга). «Старі» й «нові» медіа. Короткий огляд розвитку преси, радіо, телебачення, відео, Інтернету. Особливості сучасної соціотехнічної ситуації (інтенсивний розвиток аудіовізуальних засобів інформації, комп'ютерної техніки, ринкового кіновідеопрокату, кабельного, ефірного, супутникового телебачення, Інтернету, мобільного зв'язку тощо). Специфіка спілкування, контакту аудиторії з мас-медіа і роль у цьому процесі феномена масової культури.

Порівняння різних варіантів формулювань понять «медіакультура», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіапедагогіка», «медіапсихологія», «медіадидактика». Поняття, теорії та концепції. Сучасні моделі медіаосвітньої діяльності. Аналіз педагогічної і медійної (журналістської) моделей медіаосвітньої діяльності.

Предмет медіаосвіти. Мета, завдання і зміст медіаосвіти.

Поняття *медіа, медіакультура, медіаграмотність, медіакомпетентність, медіатекст, аудіовізуальне мислення, критичне мислення, мови медіа, медіапедагогіка, медіадидактика, медіапсихологія, медіаосвіта, кіноосвіта, медіасприйняття* та ін.

Ключові поняття медіаосвіти: «агенції медіа» або «джерела медіаінформації» (*media agencies*), «категорії медіа» (*media categories*), «технології медіа» (*media technologies*), «мови медіа» (*media languages*), «аудиторія медіа» (*media audiences*), «репрезентації медіа» (*media representations*) та ін. Агенція (джерело медіаінформації, люди, котрі володіють, створюють і поширюють медіатексти).

Мова медіа як комплекс засобів і прийомів для обміну інформацією. Репрезентація. Аудиторія. Теорії медіаосвіти.

Семинарське заняття

Тема: Порівняльний аналіз педагогічної та медійної моделей медіаосвітньої діяльності.

Визначення поняття «Медіаосвіта».

Предмет, мета, завдання і зміст медіаосвіти.

Співвідношення понять «інформаційна грамотність» і «медіакультура».

Стратегії медіаосвіти: в чому суть і відмінності.

Причини виникнення медійної моделі медіаосвіти.

Роль ЗМІ, журналістики в процесі медіаосвіти аудиторії.

Роль ЮНЕСКО, Ради Європи в розвитку медіаосвіти.

ТЕМА № 2. Основні етапи розвитку медіаосвіти в світі та перспективи її розвитку

Медіа та освіта. Передумови виникнення медіаосвіти. Поняття «Журналістська освіта», «Медійна освіта», «Педагогічна журналістика», «Медіапедагогіка», «Медіадидактика», «Медіапсихологія».

Основні етапи розвитку медіаосвіти в світі: становлення (перша половина ХХ ст.); етап домінування кіноосвіти й аудіовізуальної грамотності (60-і – 70-і рр. ХХ ст.); етап медіаосвіти на матеріалі всіх видів медіа (з 80-х рр. ХХ ст.).

Медіаосвіта в сучасному світі, його вплив на розвиток особистості. Розвиток медіаосвіти в США, Канаді, Австралії, Великобританії, Франції, Німеччині, Росії в ХХ столітті.

Міжнародні конференції з медіаосвіти.

Дослідження в галузі медіаосвіти.

Зв'язок медіаосвіти з іншими напрямками педагогіки та гуманітарними науками. Класифікація видів ЗМІ щодо медіаосвітньої діяльності. Види медіаосвітньої діяльності ЗМІ – безпосередні та опосередковані. Форми і методи медіаосвітньої діяльності ЗМІ.

Медіаосвіта як форма комунікативного менеджменту.

Практичне заняття

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Комплексне завдання „Досліджую поняття й терміни медіаосвіти”. Віднайдіть в мережі Інтернет сайти медіаосвітньої тематики. Віднайдіть на цих сайтах тексти, в котрих ідеться про поняття й терміни медіаосвіти. Запишіть 10 ключових визначень із вказівкою адреси сайту.

Комплексне завдання „Порівнюю визначення дефініцій медіаосвіти”. На сайтах в мережі Інтернет або з книжок (словників) медіаосвітньої проблематики виберіть кілька визначень одного поняття (наприклад, *медіаосвіта, медіаграмотність* тощо) у потрактовуванні різних авторів. Прокоментуйте ці визначення. Порівняйте їх. Спробуйте запропонувати своє.

ТЕМА № 3. Від педагогічної журналістики до медіаосвіти: вектори розвитку

Сучасні тенденції розвитку медіаосвіти. Стратегія розвитку, варіанти програм.

Медіаосвіта в педагогіці й в засобах масової інформації. Медіаосвіта в ЗМІ — новий напрям в медіаосвіті. Взаємодія педагогів і журналістів.

Журналістська освіта та її завдання. Педагогічна журналістика в Україні. Педагогічна преса української діаспори. Технологія професійної підготовки журналіста для роботи в освітній сфері.

Розвиток педагогічної журналістики від початку ХІХ століття до сучасності, її значущість в освітньому процесі. Мета підготовки сучасного працівника медіасфери — навчити навчатися формувати громадську думку з питань освіти, сприяти розвиткові освітніх потреб громадян, їх ціннісних орієнтацій, а також формуванню єдиного освітнього простору, відкритого сучасному суспільству засобами масової інформації.

Соціальна роль журналіста й особливості його роботи в засобах масової інформації, котрі висвітлюють проблеми освіти.

Вектори розвитку медіаосвіти: журналістський (медійний), педагогічний, медіапсихологічний.

Фахові видання як актуальні навчальні посібники.

Науково-методичні видання як актуальні навчальні посібники.

Педагогічна й науково-методична періодика сучасної України. Педагогічна проблематика в сучасних ЗМІ. Творення «самодільних» ЗМІ як один із напрямків медіаосвіти. Медіаосвіта в середній та вищій школі, позанавчальних закладах освіти.

Завдання медіаосвіти і проблема підготовки фахівців, орієнтованих працювати в галузі медіаосвіти, в ЗМІ педагогічного спрямування.

Практичне заняття

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Проаналізуйте в конкретному газетному виданні («Освіта», «Освіта України», «Україна молода» та ін.) публікації на теми освіти та виховання і зробіть на основі цього міні-дослідження свій письмовий фаховий коментар під кутом «критичного мислення».

Знайдіть дослідження з проблем педагогічної журналістики й прокоментуйте його.

Представте книжкове видання з проблем медіаосвіти. (Можна скористатися послугами Інтернет).

ТЕМА № 4. Стан і перспективи розвитку медіаосвіти в Україні

Педагогічний аспект періодичних видань. Преса — впливовий чинник становлення національної педагогіки. Аналіз педагогічних досліджень із різних аспектів вітчизняної освітянської журналістики.

Період другої половини ХІХ – початку ХХ століття як предмет наукових зацікавлень українських дослідників. Актуальні проблеми української педагогіки цього періоду – становлення національної школи, сімейне виховання, виховний ідеал тощо. сприяв пробудженню національної самосвідомості народу, формуванню надійного фундаменту для утвердження української нації у світі. Роль педагогічних видань у зростанні українського руху (часописи „Основа”, „Киевская старина”, „Учитель”, „Українська школа”, „Наш лемко”, газети „Промінь” та „Каменярі” тощо).

Дослідження журналістикознавців у галузі педагогічної преси: шкільні проблеми на сторінках часописів “Основа” (1861–1862) та „Киевская старина” (1882–1906); періодичні видання „Просвіти” в Галичині (1887–1939); справи шкільництва Галичини у газеті „Школьна часопись” (1881–1889); досвід видання часопису „Учитель” (1889–1914); проблема видання шкільних підручників у галицьких педагогічних часописах початку ХХ століття; проблеми народної освіти на сторінках “Земского сборника Черниговской губернии”; тематична спрямованість, зміст, процес розвитку української педагогічної преси міжреволюційного періоду; діяльність Іларія Карбулицького і функціонування педагогічних видань „Промінь” та „Каменярі”.

Аналіз теоретичних і практичних питань підготовки вчителя до професійної діяльності у 20-х – на початку 30-х років ХХ століття. Історія, етапи становлення та проблематика журналів „Шлях освіти”, „Радянська освіта”, „Освіта Донбасу”, газети „Народний учитель” та ін.

Їхня роль у професійному вдосконаленні вчителя. Дискусії на сторінках педагогічної преси. Впровадження психотехнічного підходу і НОП до тогочасної школи — основа педагогічного експериментаторства і науково-дослідної діяльності освітян.

Методики вивчення, систематизації і поширення педагогічного досвіду в матеріалах педагогів-кореспондентів і вчителів-методистів. Їхнє практичне значення для підготовки вчителя.

Тенденції педагогічних дискусій у пресі — провідний засіб висвітлення і розв'язання освітянських проблем. Причини уваги громадськості до проблем освіти.

Вітчизняні педагогічні видання та електронні ресурси з медіаосвіти, медіаграмотності, медіакультури.

Медіаосвіта в Україні: сучасний стан, напрямки, центри, школи.

Практичне заняття

Тема: Сучасна педагогічна журналістика України (1 год.)

Презентація сучасних українських педагогічних, науково-методичних видань.

Презентація ВАК-видань.

Огляд (презентація) матеріалів педагогічної проблематики в українських ЗМІ.

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Комплексне завдання „Аналізую дослідження українських науковців з проблем медіаосвіти”. На сайті «Медиаобразование: Украина» Російського загальноосвітнього порталу в мережі Інтернет виберіть автореферати українських дослідників з проблем медіаосвіти. Схарактеризуйте їх. Запишіть ваші розмірковування у вигляді тез.

Комплексне завдання „Визначаю актуальні проблеми розвитку медіаосвіти в Україні”. В мережі Інтернет знайдіть статтю російського дослідника О. В. Федорова (Федоров А. В. Медиаобразование в России и Украине: сравнительный анализ современного этапа развития (1992-2008) // Медиаобразование, 2008. – № 4. – С. 23-45; Федоров А. В. Медиаобразование в России и Украине: сравнительный анализ современного этапа развития (1992-2008) // Федоров А. В. Медиаобразование и медиакомпетентность: слово экспертам /под ред. А. В. Федорова. – Таганрог, Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2009. – С. 192 – 209, інші видання). Прокоментуйте розмірковування автора. Висловіть свою думку у письмовому коментарі.

*Література для навчального модуля
«Від педагогічної журналістики до медіаосвіти»*

- Бакулев Г. П. Новые медиа: теория и практика. — Москва: Изд-во КЛМ, 2008.
- Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология: основные принципы / Winterhoff-Spurk P. Перевод с немецкого: Medienpsychologie / П. Винтерхофф-Шпурк — Харьков: Гуманит. Центр, 2007. — 286 с.
- Возчикова В. А. Философия образования и медиакультура информационного общества: Автореф. дис. ... докт. филос. наук. — СПб, 2007.
- Денисович Т. Е. Педагогическая журналистика: учебное пособие / Т. Е. Денисович. — М. : ФОРУМ, 2009. — 144 с.
- Жижина М. В. Основы медиапсихологии: учебно-методическое пособие / Жижина М. В. — Саратов: ИЦ „Наука”, 2008. — 50 с.
- Зайченко І. В. Проблеми української національної школи у пресі (друга половина ХІХ – поч. ХХ ст.) / За ред. М. Д. Ярмаченка. — Львів, 2002. — 344 с.
- Казаків Ю. М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів / Казаків Ю. М. Автореф. ... канд. педаг. наук за спец. 13. 00. 04 – теорія та методика професійної освіти. — Луганськ, 2007. — 21 с.
- Кириллова Н. Б. Медиакультура как интегратор среды социальной модернизации: Автореф. дис. ... докт. культурологии. — М., 2005.
- Короченский А. П. Медиакритика в теории и практике журналистики: Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. — СПб., 2003.
- Потятинник Борис. Масова журналістська освіта – а чому б ні? // Медіакритика: Щоквартальний дайджест електронного журналу. — Львів: ЗУМЦНЖ, 2005. — Ч. 10. — С. 7-10.
- Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навчально-методичний збірник / О. Т. Баришполец, Л. А. Найдюнова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубева, В. В. Різун та ін. ; За ред. Л. А. Найдюнової, О. Т. Баришпольця. — К. : Міленіум, 2009. — 440 с.
- Минбалева А. В., Бесова Е. С. Допроефессиональное медиаобразование и журналистика // Медиаобразование, 2008. — № 4. — С. 4 – 13.
- Ничик Л. А. Проблема національного виховання в українському журналістикознавстві <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1679>

- Онкович Г. В. Медіалогія як наука: входження до науково-освітнього простору // Модернізація вищої освіти в Україні й світі: десять років наукового пошуку: колективна монографія / АПН України: ІВО; за заг. ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового, М. Ф. Степка. – Х. : Вид-во НУА, 2009. – 504 с. – С. 340 – 351.
- Онкович Г. В. Використання інтегрованого простору знань у навчальному процесі засобами медіаосвіти // Вища освіта України. № 2. додаток 1. – 2009. — Тематичний випуск „Наука і вища освіта в Україні: міра інтеграції”. – 308 с. – С. 166 -172.
- Онкович Г. В. Креативність і медіаосвіта // Креативність і творчість. – Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія „Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Тематичний випуск № 1. / Відп. Ред. І. П. Маноха. — К. : Гнозис, 2009. – С. 354 – 358.
- Онкович Г. В. Медіалогія та її складові // Вища освіта України. — № 3. Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. — К. : Гнозис, 2009. – С. 239 – 242.
- Онкович Г. В. Медіалогія і медіаосвіта: входження до науково-освітнього простору // Мова і культура (Науковий журнал). – Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 11. – Т. XII (124). – 352 с. – С. 327 – 333.
- Онкович Г. В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа // Вища освіта України. – № 3. – Додаток 1. – Тематичний випуск „Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії”. – К. –Запоріжжя: Вид-во приватного класичного університету, 2008. – С. 130 – 137.
- Онкович Г. В., Морозова А. В. Медиаобразование как предмет обсуждения на конференциях Украины и Белоруссии // Медиаобразование. – 2009. № 4. – С. 20 – 25.
- Онкович А. В. Медиаобразование в использовании интегрированного пространства знаний // Педагогика и психология как ресурс развития современного общества: материалы международной научно-практ. конференции 9-10 октября 2009 года / под ред. Л. А. Байковой, А. Н. Сухова, Н. А. Фоминой; Ряз. гос. ун-т им. С. А. Есенина. – Рязань, 2009. – 496 с. – С. 77 – 85.
- Онкович А. В. Медиаобразование как интеллектуально-коммуникативная сеть в диалоге культур // Медиаобразование: от теории — к практике: сб. материалов II Всеросс. науч. -практ. конф. „Меди-

-
- аобразование в развитии науки, культуре, образования и средств массовой коммуникации”. – В 2-х частях. — Томск, 4-5 декабря 2008 / Сост. И. В. Жилавская; ред. кол. : И. В. Жилавская, Ю. Н. Кириленко, Н. А. Тельцова. – Томск: НОУ ВПО ТИИТ, 2008. – 340 с. – С. 60-68.
- Онкович Г. В. Медіаосвітні технології і компетентнісний підхід / Онкович Г. В. Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій колі України: матеріали методологічного семінару. – К. : Педагогічна думка, 2009. – С. 206 – 217.
- Пугач А. В. Проблеми підготовки вчителя до професійної діяльності в українській педагогічній періодиці (20-ті – початок 30-х років ХХ ст.). – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13. 00. 01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Інститут педагогіки АПН України, Київ, 2008.
- Федоров А. В. Медиаобразование в России и Украине: сравнительный анализ современного этапа развития (1992-2008) // Федоров А. В. Медиаобразование и медиакомпетентность: слово экспертам /под ред. А. В. Федорова. – Таганрог, Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2009. – С. 192 – 209.
- Чемерис І. М. Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань / Чемерис І. М. Автореф. ... канд. педаг. наук за спец. 13. 00. 04 – теорія та методика професійної освіти. – Київ, 2008. – 24 с.
- <http://edu. of. ru/mediaeducation>; <http://edu. of. ru/medialibrary>; <http://www. mediagram. ru/mediaed/journal/>
- Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. In: Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, P. 273-274.
- Reprint in: Outlooks on Children and Media. Goteborg: UNESCO & NOR-DICOM, 2001, P. 152.
- UNESCO (2002). The Seville Recommendation. In: *Youth Media Education*. Paris: UNESCO.

ТЕМА № 5. Роль медіа й медіаосвіти в сучасному світі

Поняття комунікації. Функції комунікації. Модель комунікації Г. Лассуела: комунікатор – повідомлення – канал – адресат – ефект. Медіа (засоби масової комунікації) – комплексний засіб освоєння людиною довкілля в його соціальних, моральних, психологічних, художніх, інтелектуальних аспектах. Види та жанри медіа. Г. Лассуел і М. Маклюен – засновники теорії медіа. Медіа як один із провідних факторів соціалізації людини (мега-макро-мезо-мікрофактори соціалізації з допомогою медіа). Функції мас-медіа (інформаційна, виховна, освітня, соціально-управлінська, рекреативна, релаксаційна, компенсаторна, естетична та ін.). Класифікаційні параметри медіатехнологій (за категорією об'єктів, за рівнем застосування і засвоєння досвіду, за філософською основою, за базовим фактором розвитку, за орієнтацією на сфери розвитку особистості, за характером змісту та структури, за видом соціально-педагогічної діяльності, за типом управління соціально-виховним процесом, за організаційними формами, за методами й засобами, за напрямком модернізації тощо).

Соціально-педагогічна класифікація медіа: за типом основного засобу (преса, радіо, кіно, телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ін.), за каналом сприйняття (аудіо, відео, аудіовізуальні, знакові – текстові, графічні), за місцем використання (індивідуальні, групові, масові, домашні, робочі, транспортні та ін.), за змістом інформації, напрямку соціалізації (ідеологічні, політичні, морально-виховні, пізнавально-навчальні, естетичні, екологічні, економічні), за функціями та цілями використання (одержання інформації, освіта, спілкування, розв'язання проблем, розвага, соціальне управління), за результатом впливу на особистість (розвиток світогляду, самопізнання, самовиховання, самонавчання, самоствердження, самовизначення, регуляція стану, соціалізація). Цільові орієнтації (з позицій соціальної політики, системи освіти, медіаагенцій і замовників медіатекстів). Варіанти негативного впливу медіатекстів на аудиторію. Поняття медіаекології.

Медіасуб'єкти (комунікатори) та їх градація за професійними ознаками (керівна ланка медіаагенцій, творчі працівники медіасфери,

---

технічний персонал) і за групами інтересів (політичні структури, приватники та співробітники медійних агенцій, рекламодавці, медіапедагогі, медіакритики).

Мас-медіа як «паралельна школа». Медіаосвіта. Медіаосвітні технології. Медіадидактика та її складові. Медіапсихологія.

Можливості соціального контролю над медіа. Феномен медіакритики. Основні функції медіакритики (інформаційно-комунікативна, пізнавальна, корекційна, соціально-організаційна, просвітницька, комерційна).

Потенціал медіаосвіти в плані розвитку людської особистості: емоцій, інтелекту, самостійного творчого й критичного мислення, світогляду, естетичної свідомості (сприйняття, умінь художнього аналізу тощо), активізації знань, набутих у процесі вивчення традиційних дисциплін гуманітарного циклу.

Медіаосвітні акції та проекти ЮНЕСКО та Ради Європи. Національні й міжнародні асоціації медіаосвіти.

Міжнародна й національна мережа медіаосвітніх інтернетних сайтів.

Семінарське заняття

Тема: Роль і місце ЗМІ в суспільстві.

Традиційні функції ЗМІ.

Трансформація функцій ЗМІ в сучасному світі.

Нова функція ЗМІ – медіаосвітня.

Сучасна система ЗМІ.

Феномен медіакритики.

Аудиторія ЗМІ та її особливості. Вплив ЗМІ на аудиторію й аудиторії на ЗМІ.

Нова медіареальність.

Медіапереваги молодіжної аудиторії.

ТЕМА № 6. Теорії медіа

«Ін'єкційна» теорія медіа та її базові положення (сильний і прямий вплив медіа, розуміння будь-якого медіатексту як ефективного стимулу, що викликає невідкладну відповідну реакцію аудиторії, котра являє собою пасивну масу окремих індивідуумів, позбавлених здатності протистояти всевладному впливові медіа; сприйняття медіа як небезпечного «агента падіння культури» та ін.).

Теорія «споживання і задоволення» як теорія обмеженого впливу медіа (базові положення: медіа не формують людського світогляду;

медіа – тільки одна з частин людських потреб, котрі складають інтелектуальний розвиток; аудиторія активно відбирає для себе ті медіатексти, котрі задовольняють її запити тощо).

Ідеологічна теорія медіа та її базові положення (дуже сильний вплив медіа на аудиторію; медійне поширення ідей відповідно до установок «правлячого класу»; ділення аудиторії на соціальні класи; робітничий клас як пасивна жертва медіаінформації правлячого класу в капіталістичному суспільстві; медіа як адекватний рупор домінуючої ідеології в соціумі; пріоритет політичних, класових і моральних цінностей в медіатекстах; медіа як поле «ідеологічної боротьби» й т. ін.). Схожість тоталітарних теорій медіа. Провідні представники ідеологічної теорії медіа.

Поняття про семіотику як науку про знакові системи. Поняття знака. *Семіотична теорія медіа* («Медіа як система символів») та її базові положення (сильний вплив медіа на аудиторію; медіа як «матриця» нових соціальних мифів, котрі подаються публіці у вигляді «безперечних фактів»; семіотичний (знаковий) характер медіатекстів; аудиторія — пасивна маса споживачів медіаміфології); прагнення медіа завуалювати багатозначний знаковий характер своїх текстів як загроза свободі споживання медіа інформації і т. ін.). Провідні представники семіотичної теорії медіа – Р. Барт, К. Метц, У. Еко, Ю. Лотман, М. Ямпольський та ін.

Культурологічна теорія медіа та її базові положення (сильний вплив медіа на аудиторію; медіатекст — складна структура значень і «кодів»; медіа — поле боротьби різних соціальних концепцій; аудиторія позбавлена пасивності, навпаки, являє собою спільноту «субкультурних формацій», груп із різними культурними орієнтаціями, з різним рівнем «декодування» медіатекстів; медіа, швидше, пропонують, ніж нав'язують інтерпретацію медіатекстів; аудиторія завжди перебуває в процесі діалогу з медіатекстами та їх оцінювання, вона не просто «зчитує» медіаінформацію, а вкладає різні смисли у медіатексти, що сприймаються, самостійно їх аналізують і т. ін.). Близькість даної теорії до теорії «діалога культур».

Теорія розвитку творчої особистості.

Семінарське заняття

Тема: Медіатекст в освітньому процесі

Медіатекст в освітньому процесі як практичний результат реалізації думки, висловлений засобами конкретного виду інформації.

Створення медіатексту на занятті як новий вид пізнавальної діяльності.

Документальні медіатексти (репортаж, нарис, портрет, інтерв'ю та ін.), їхня мета, завдання, функції.

Науково-популярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи, їхня специфіка, тематичне розмаїття і т. ін.), анімаційні (мальовані, об'ємні, аплікаційні, силуетні та ін.), їх роль, завдання, функції.

Синтез жанрів — характерне явище сучасної медіакультури. Умовність жанрового поділу.

ТЕМА № 7. Теорії медіаосвіти

«Ін'єкційна» («захисна», «протекціоністська», «прищеплювальна») теорія медіаосвіти (Inoculatory Approach, Protectionist Approach, Hypodermic Needle Approach, Civil Defense Approach, etc.) та її теоретична база — «ін'єкційна» теорія медіа (теорія «магічної кулі»). Ключові цілі «ін'єкційної» теорії медіаосвіти (запобігання шкідливим впливам медіа, протиставлення «вічних культурних цінностей» негативному впливові медіа, навчання розуміння відмінностей між реальністю і медіатекстом; пом'якшення ефекту надмірного захоплення медіа – переважно щодо дитячої та молодіжної аудиторії і т. ін.). Педагогічна стратегія: розкриття негативного впливу медіа (наприклад, телебачення) на конкретних прикладах, доступних для розуміння конкретної аудиторії. Деяльність Міжнародної програми ЮНЕСКО «Діти та насилля на екрані» (UNESCO International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen).

Теорія медіаосвіти як джерело задоволення потреб аудиторії та її теоретична база (теорія «споживання і задоволення» в галузі медіа). Її педагогічна стратегія: спрямованість на допомогу аудиторії видобувати з медіа максимум користі відповідно до своїх потреб (з урахуванням стимулювання розуміння аудиторією ролі медіа в їх житті, здатностей до аналізу й оцінювання окремих елементів медіатекста), що розглядається як головна мета медіаосвіти.

Ідеологічна теорія медіаосвіти (Ideological Approach) та її теоретична база: ідеологічна теорія медіа. Головні цілі медіаосвіти: стимуляція бажання аудиторії змінити систему масової комунікації (якщо у владі країни перебувають сили, далекі від ідеології педагога), або, на-

---

впаки, прищеплення думки, що система медіа, котра склалася, — найкраща (якщо влада в державі належить лідерам, ідеологію яких педагог цілком поділяє). Основний зміст медіаосвіти: політичні, соціальні та економічні аспекти медіа. Педагогічна стратегія: аналіз численних протиріч, котрі містять політичні, соціальні та економічні аспекти медіа з погляду того чи іншого класа.

Семіотична теорія медіаосвіти (Semiotic Approach). Семіотична теорія медіа (Р. Барт, Ж. Берже, К. Метц та ін.) як теоретична база семіотичної теорії медіаосвіти. Головна мета медіаосвіти: навчання аудиторії «правильно читати» медіатекст. Основний зміст медіаосвіти: коди й «граматика» медіатексту, тобто мова медіа. Педагогічна стратегія: навчання правил декодування медіатексту, опис його змісту, асоціацій, особливостей мови і т. ін. (denotation/connotation).

Культурологічна теорія медіаосвіти (Cultural Studies Approach) та її теоретична база (культурологічна теорія медіа). Головна мета медіаосвіти: навчання аудиторії розуміння того, як медіа можуть збагатити сприйняття, знання і т. ін. людини. Основний зміст медіаосвіти: «ключові поняття» медіаосвіти, ролі, котрі відіграють у суспільстві стереотипи, що ширяться за допомогою медіа. Педагогічна стратегія: оцінка й критичний аналіз медіатекстів. Провідні представники культурологічної теорії медіаосвіти (Д. Букінгем, К. Безелгет, Е. Харт, Б. Дункан, К. Ворсноп та ін.).

«Практична» теорія медіаосвіти (Practical Approach) та її теоретична база: адаптована теорія «споживання і задоволення» в галузі медіа. Тип стосунків медіа й аудиторії (вплив медіа на аудиторію обмежений, вона може сама правильно вибрати й оцінити медіатекст відповідно до своїх потреб). Головна мета медіаосвіти: допомогти аудиторії видобути з медіа максимум практичної користі відповідно до своїх потреб. Основний зміст медіаосвіти: навчання учнів (або педагогів) використовувати медіаапаратуру, медіатехнології, програмне забезпечення. Педагогічна стратегія: вивчення технічного пристрою медіаапаратури й формування практичних умінь її використання, в тому числі й для створення власних медіатекстів.

Теорія медіаосвіти як формування «критичного мислення» (Critical Thinking Approach, Critical Democratic Approach) та її теоретична база (синтез «захисної», «семіотичної» та «ідеологічної» теорій; остання адаптується у пом'якшеному, позбавленому відверто «класо-

---

вого» й «марксистського» підхода вигляді). Тип стосунків медіа та аудиторії: медіа – «четверта влада», котра ширить моделі поведінки й соціальні цінності серед різнорідної маси індивідумів. Головна мета медіаосвіти: захистити учнів від маніпулятивного впливу медіа, навчити орієнтуватися в інформаційному потоці сучасного демократичного суспільства. Основний зміст медіаосвіти: вплив медіа з допомогою так званих «кодів» (умовностей-символів). Педагогічна стратегія: аналіз впливу медіатекстів на индивідів та суспільство, розвиток «критичного мислення» аудиторії щодо медіаінформації. Л. Мастерман — провідний прихильник теорії медіаосвіти як розвитку критичного мислення.

Естетична (художня) теорія медіаосвіти (Aesthetic Approach, Media as Popular Arts Approach) та її теоретична база (культурологічна теорія медіа). Головна мета медіаосвіти: навчання аудиторії основних законів і мови художнього спектру медіаінформації, розвиток естетичного (художнього) сприйняття й смаку, здатності до кваліфікованого аналізу художніх медіатекстів. Основний зміст медіаосвіти: мова медіакультури, авторський світ творця художнього медіатексту, історія медіакультури (історія кіномистецтва, художнього телебачення, фотографії і т. ін.). Педагогічна стратегія: критичний аналіз художніх медіатекстів, їх інтерпретація та оцінка. Провідні російські представники естетичної теорії медіаосвіти (Ю. М. Усов, С. М. Пензин, О. А. Баранов, Ю. М. Рабинович, О. В. Федоров та ін.).

Соціокультурна теорія медіаосвіти (Social and Cultural Approach) та її теоретична база: культурологічна теорія (необхідність освіти як результат розвитку медіакультури) й соціологічна (як результат усвідомлення в педагогіці значущості соціальної ролі медіа). Основні положення соціокультурної теорії медіаосвіти (О. В. Шариков): 1) розвиток медіа закономірно призводить до необхідності виникнення спеціальної професійної освіти в кожній новій сфері, зв'язаній із появою нових ЗМК; 2) враховуючи масовість медіааудиторії, у професіоналів, згодом викладачів спеціальних медіадисциплін, виникає потреба навчати більш широкі прошарки населення мови медіа; 3) ця тенденція посилюється у зв'язку з тим, що суспільство усвідомлює все сильніший вплив медіа на своє життя, а це породжує осмислення соціальної ролі медіа і, як наслідок, переконує медіапедагогів у подальшому розвитку медіаосвітнього процесу.

Теорія розвитку творчої особистості.

Практичне заняття

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Комплексне завдання „Готуюся оглядати медіаосвітні сайти”.

Віднайдіть у мережі Інтернет сайти медіаосвітньої тематики. Підготуйте письмовий огляд цих сайтів.

Комплексне завдання «Аналізую теорії медіаосвіти». Віднайдіть у мережі Інтернет сайти медіаосвітньої тематики, де містяться матеріали про теорії медіаосвіти. Представте одну з цих теорій або зробіть порівняльний аналіз двох-трьох з них. Ключові поняття занотуйте.

Семінарське заняття

Тема: **Види медіаосвітньої діяльності ЗМІ**

Медіа про медіа.

Виховання власної аудиторії.

ТЕМА № 8. Медіаосвітні технології. Медіадидактика

Журналістський (медійний) вектор розвитку медіаосвіти. Його технології.

Педагогічний вектор розвитку медіаосвіти. Його технології.

Технології медіапсихології. Їх зв'язок із журналістським і педагогічним векторами розвитку медіаосвіти.

Медіадидактика та її складові (пресодидактика, кінодидактика, радіодидактика, інтернет-дидактика, теледидактика, мультимедіадидактика та ін.).

Практичне заняття

Тема: **Медіадидактика**

Представте на занятті одне з періодичних видань з вашого майбутнього фаху. Прокоментуйте його змістове наповнення. Скажіть, чи можна це видання вважати навчальним посібником. Відповідь аргументуйте.

Представте на занятті одне з періодичних видань мистецтвознавчого (культурологічного) спрямування. Скажіть, чи виконує воно освітню функцію. Відповідь аргументуйте.

Представте на занятті часопис «МедіаКритика». Скажіть:

чи відповідає його змістове наповнення назві;

чи виконує воно освітню функцію;

чи можна це видання вважати навчальним посібником;

на матеріали яких авторів ви звернули увагу і чому;

коли і де ви вперше дізналися про це видання.

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Комплексне завдання „*Технології журналістського вектору розвитку медіаосвіти: створюю власний медіапроект*”. Представте на занятті власний медіапродукт, виконаний як медіаосвітній проект (шпальта, спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт і под.)

Комплексне завдання «*Технології педагогічного вектору розвитку медіаосвіти: створюю власну технологію використання медіапродукту з навчально-виховною метою*». Представте на занятті власну технологію використання медіапродукту з навчальною або виховною метою.

Література для навчального модуля

«Теорії та технології медіа й медіаосвіти»

- Бакулев Г. П. Новые медиа: теория и практика. — Москва: Изд-во КЛМ, 2008.
- Бакулев Г. П. Массовая коммуникация: Западные теории и концепции: Учеб. пособие для студентов вузов. — 2-е изд., перераб. и доп. / Г. П. Бакулев. — М. : Аспект Пресс, 2010. — 192 с.
- Баранов О. А. Медиаобразование в школе и вузе. Тверь: Изд-во Тверского гос. ун-та, 2002. 87 с.
- Баранов О. А. Тверская школа кинообразования: к 50-летию. Таганрог: Изд-во Центр развития личности, 2008. 214 с.
- Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология: основные принципы / Winterhoff-Spurk P. Перевод с немецкого: Medienpsychologie / П. Винтерхофф-Шпурк — Харьков: Гуманит. Центр, 2007. — 286 с.
- Возчиков В. А. Философия образования и медиакультура информационного общества: Автореф. дис. ... докт. филос. наук. — СПб, 2007.
- Левицкая А. А. Региональные научно-образовательные центры европейской части России в области медиапедагогики: сравнительный анализ // Дистанционное и виртуальное обучение. 2010. № 7. С. 60-81. http://edu.of.ru/medialibrary/default.asp?ob_no=58741
- Онкович Г. В. Медіаосвітні технології і компетентнісний підхід // Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій колі України: матеріали методологічного семінару. — К. : Педагогічна думка, 2009. — 360 с. — С. 206 — 217.
- Онкович А. В. Прессодидактика и прессолингводидактика в обучении русскому языку как иностранному // Лексико-грамматические ин-

- новации в современных славянских языках: Матеріали ІV Міжнародної наукової конференції. Дніпропетровськ, 9-10 квітня 2009 р. // Укладач Т. С. Пристайко. – Д. : Пороги, 2009. — 424 с. – С. 393 – 396.
- Онкович Г. В. Використання інтегрованого простору знань у навчальному процесі засобами медіаосвіти // Журналістика, філологія та медіаосвіта: збірник доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава, 14-15 травня 2009 р. – Т. 2. — С. 252 – 255.
- Онкович Г. В. Прессодидактика как одна из медиаобразовательных технологий // Медиаобразование. – 2009. — № 3. – С. 8 – 20.
- Онкович Г. В. Прессодидактика и прессолингводидактика: от грамматики до логоэпистемы // Медиаобразование. – 2009. № 4. – С. 20 – 25.
- Онкович А. В., Морозова А. В., Онкович А. Д. Медиаобразовательные технологии в современном преподавании // Национально-культурный компонент в тексте и языке: материалы ІV Междунар. науч. конф., Минск, 3-5 декабря 2009 г. : В 2 ч. Ч. 1 / отв. редакторы: Н. П. Баранова, А. М. Горлатов, С. М. Прохорова. – Минск : МГЛУ, 2009. – 240 с. – С. 221 – 223.
- Онкович А. В. Медиаобразование в обучении русскому языку иностранных учащихся (50-60-е годы XX века) // Русский язык в многополярном мире: новые лингвистические парадигмы диалога культур: Сборник статей международной научно-практической конференции, посвященной 50-летию образования РУДН. Москва, РУДН, 22 – 24 октября 2009 г. – М. : РУДН, 2009. — С. 312 – 316.
- Пензин С. Н. Кино и современность. Программа учебного курса // Программы курсов по специальности 02. 06. 00 «Культурология». Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2004. С. 151-163.
- Пензин С. Н. Кино и эстетическое воспитание: методологические проблемы. Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1987. 176 с.
- Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія / За заг. Ред. В. Ф. Іванова. – К. : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. – 780 с.
- Усов Ю. Н. Кинообразование как средство эстетического воспитания и художественного развития школьников: Дис. ... д-ра пед. наук. М., 1989. 362 с.
- Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. М., 2007. 616 с.

-
- Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика. Ростов-на-Дону: Изд-во ЦБВР, 2001. 708 с.
- Центр медиаобразования (Тольятти) / <http://www.mec.tgl.ru/index.php?module=subjects&func=viewpage&pageid=85>
- Федоров А. В. Медиаобразование будущих педагогов. — Таганрог: Кучма, 2005. — 314 с. ISBN 5-98517-008-X.
- Федоров А. В. Медиаобразование в зарубежных странах. — Таганрог: Кучма, 2003. — 238 с. ISBN 5-901625-08-0.
- Федоров А. В. Медиаобразование и медиаграмотность. Учебное пособие для вузов. — Таганрог: Кучма, 2004. — 340 с. ISBN 5-98517-007-1.
- Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика. — Ростов: ЦБВР, 2001. — 708 с. ISBN 5-94153-011-0.
- Федоров А. В. Подготовка студентов педвузов к эстетическому воспитанию школьников на материале экранных искусств (кино, телевидение, видео). Учеб. пособие для вузов. — Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 1994. — 384 с. ISBN 5-87976-043-X.
- Федоров А. В. Права ребенка и проблема насилия на российском экране. — Таганрог: Кучма, 2004. — 414 с. ISBN 5-98517-003-9.
- Федоров А. В., Новикова А. А. Медиаобразование в ведущих странах Запада. — Таганрог: Кучма, 2005. — 270 с. ISBN 5-98517-006-3.
- Федоров А. В., Новикова А. А., Чельшева И. В., Каруна И. А. Медиаграмотность будущих педагогов в свете модернизации образовательного процесса в России. — Таганрог: Кучма, 2004. — 188 с. ISBN 5-98517-009-8.
- Федоров А. В., Чельшева И. В. Медиаобразование в России: Краткая история развития. — Таганрог: Познание, 2002. — 266 с. ISBN 5-94673-005-3.
- UNESCO (2002). The Seville Recommendation. In: Youth Media Education. Paris: UNESCO.
- UNESCO (1999). Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. In: Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, p. 273-274.

Модуль 3

«Історія медіаосвіти в зарубіжних країнах»

ТЕМА № 9. Медіаосвіта в країнах Європи

Сучасний стан медіаосвіти за кордоном. Тенденція інтеграції медіа (преса, кінематограф, телебачення, Інтернет та ін.). Подальший розвиток комплексних концепцій в медіапедагогіці. Проведення низки значних конференцій з медіаосвіти під егідою ЮНЕСКО, Ради Європи та Європейського Союзу. Збільшення накладів медіаосвітньої літератури. Інтенсивний розвиток медіаосвітнього руху в Європі, Азії, Африці та Латинській Америці. Програма EuroMedia Project. Синтез медіаосвіти, інтернет-освіти й дистанційної освіти – характерна риса сучасних науково-дослідницьких і навчальних проєктів.

Практичне заняття (1 год.)

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Комплексне завдання «Досліджую медіаосвіту в Європі». Віднайдіть в мережі Інтернет сайти медіаосвітньої тематики, де йдеться про стан медіаосвіти в одній із європейських країн. Можете скористатися літературою освітніх сайтів. Запишіть результати вашої розвідки у вигляді розширених тез із власним коментарем.

Комплексне завдання «Аналізую проблематику конференції з медіаосвіти, що пройшла в Європі». Віднайдіть в мережі Інтернет сайти, де йдеться про конференції з медіаосвіти. Запишіть результати вашої розвідки у вигляді коментаря.

ТЕМА № 10. Медіаосвіта

у Великобританії, Німеччині, Франції

Медіаосвіта у Франції. Основні етапи розвитку медіаосвіти у Франції. С. Френе – основоположник французької системи медіаосвіти на матеріалі преси. Роль руху кіноклубів у системі французької кіноосвіти. Медіаосвітні асоціації й рухи у Франції. Роль CLEMI (Centre de liaison de l'enseignement et des moyens d'information) – медіаосвітнього центру, створеного при Міністерстві освіти Франції, у розвитку медіаграмотності учнів на матеріалі преси та Інтернету. Ключові французькі медіаосвітні сайти. Провідні французькі медіапедагоги і дослідники.

Медіаосвіта у Великобританії. Основні етапи розвитку медіаосвіти у Великобританії. Особливості медіаосвітнього процесу в Англії, Шотландії та Уельсі. Медіапедагогічні асоціації та рухи в Об'єднаному королівстві. Роль BFI (British Film Institute) – Британського кіноінституту й Лондонського університету в розвитку руху медіаосвіти. Ключові британські медіаосвітні сайти. Провідні британські медіапедагоги та дослідники.

Медіаосвіта в Німеччині. Основні етапи розвитку медіаосвіти в Німеччині. Особливості медіаосвітнього процесу в різних німецьких федеральних землях. Медіапедагогічні асоціації та рухи в Німеччині. Розвиток німецької медіапедагогіки в медіаосвітніх центрах та університетах Мюнхена, Дюссельдорфа, Касселя, Гамбурга, Баден-Бадена та інших міст. Ключові німецькі медіаосвітні сайти. Провідні німецькі медіапедагоги та дослідники.

Семінарське заняття

Тема: Медіаосвіта в зарубіжних країнах

1. Сучасний стан медіаосвіти за кордоном.
2. Тенденція інтеграції медіа (преса, кінематограф, телебачення, Інтернет та ін.).
3. Міжнародні конференції з медіаосвіти.
4. Медіаосвіта у Франції.
5. Медіаосвіта у Великобританії.
6. Медіаосвіта в Німеччині.
7. Медіаосвіта в інших країнах Західної Європи.

ТЕМА № 11. Медіаосвіта в Росії

Основні етапи розвитку медіаосвіти в Росії. Особливості медіаосвітнього процесу в різних російських округах. Медіапедагогічні асоціації та рухи в Росії. Розвиток російської медіапедагогіки в медіаосвітніх центрах та університетах Москви, Челябінська, Таганрога, Ростова, Томська та інших міст. Ключові російські медіаосвітні сайти. Провідні російські медіапедагоги та дослідники.

Медіаосвіта на матеріалі преси, фотографії і кіно в 20-і роки ХХ ст. Стіннівка. Робсількорівський рух. Криза медіаосвіти в 30–40-і роки ХХ ст. Відродження медіаосвіти в часи «відлиги» (1956 – 1968). Розвиток «естетичного підходу» в медіаосвіті в 70–80-і роки. Новий ім-

---

пульс розвитку медіаосвіти в кінці 80-х – початку 90-х років ХХ ст. Сучасні тенденції медіаосвіти в Росії.

Збільшення інтересу школярів і молоді до ЗМІ у зв'язку з поширенням комп'ютерних технологій та Інтернету. Тенденція інтеграції медіа (кінематограф, преса, телебачення, Інтернет та ін.). З'ява перших комплексних медіаосвітніх концепцій в російській медіапедагогіці.

Державна політика щодо розвитку комп'ютерної грамотності та медіаосвіти.

Вихід програмних курсів з медіаосвіти. Проведення фестивалів дитячої та юнацької преси, міжнародних шкіл юнкорів, медіаосвітніх конференцій, фестивалів. Асоціація медіаосвіти. Часопис «Медиаобразование». Створення перших медіаосвітніх сайтів. Офіційна реєстрація вишівської спеціалізації «Медіаосвіта» Міністерством освіти Росії. Всеросійський конкурс на кращу книгу з медіаосвіти.

Російські науково-педагогічні школи медіаосвіти: «педагогічна» (О. В. Федоров, О. А. Бондаренко, І. В. Челишева, О. Мурюкіна, та ін.); «журналістська (медійна)» (Я. Н. Засурський, О. Л. Вартанова, І. В. Жилавська, О. П. Короченський та ін.), «медіапсихологічна» (М. В. Жизоїна).

Практичне заняття

Завдання для моделювання ситуації з практики медіаосвіти

Комплексне завдання «Досліджую часопис «Медиаобразование». Віднайдіть в мережі Інтернет сайти, де розміщено електронну версію російського журналу «Медиаобразование» і представте часопис на занятті. Скажіть:

- чи відповідає його змістове наповнення назві;
- чи виконує воно медіаосвітню функцію;
- чи можна це видання вважати навчальним посібником;
- на матеріали яких авторів ви звернули увагу і чому;
- коли і де ви вперше дізналися про це видання.

Запишіть результати вашої розвідки у вигляді розширених тез із власним коментарем.

Комплексне завдання «Досліджую вектори розвитку медіаосвіти в Росії». Віднайдіть в мережі Інтернет сайти, де йдеться про розвиток медіаосвіти, медіаграмотності, медіакомпетентності в Росії. Прокоментуйте наповнення цих сайтів. Розкажіть про напрями діяльності науково-методичних шкіл з медіаосвіти в Росії, прокоментуйте їхні спільні і відмінні риси. Запишіть ваш коментар у формі резюме.

**ТЕМА № 12. Медіаосвіта на північноамериканському
континенті та Австралії**

Медіаосвіта в Канаді. Основні етапи розвитку медіаосвіти в Канаді. Особливості медіаосвітнього процесу в різних канадських провінціях. Медіапедагогічні асоціації та рухи в Канаді. Розвиток руху медіа грамотності в галузі середньої та вищої освіти Канади. Канада – перша в світі країна з системою обов’язкової медіаосвіти школярів. Ключові канадські медіаосвітні сайти. Провідні канадські медіапедагоги та дослідники.

Медіаосвіта в США. Основні етапи розвитку медіаосвіти в США. Особливості процесу підтримки медіаграмотності в різних штатах. Медіапедагогічні асоціації та рухи в США. Розвиток руху медіаграмотності в галузі середньої та вищої освіти США. Включення елементів медіаосвіти 48-ми з 50-ти американських штатів (1999). Ключові американські медіаосвітні сайти. Провідні американські медіапедагоги та дослідники.

Основні етапи розвитку медіаосвіти в Австралії. Медіаосвітні асоціації та рухи в Австралії. Розвиток процесу формування медіаграмотності в галузі середньої та вищої освіти Австралії. Система обов’язкової медіаосвіти школярів в Австралії. Ключові австралійські медіаосвітні сайти. Провідні австралійські медіапедагоги та дослідники.

Семінарське заняття

Тема: Медіаосвіта в зарубіжних країнах

1. Сучасний стан медіаосвіти за кордоном – на північноамериканському континенті та Австралії.
2. Медіаосвітні технології, що використовуються у навчальних закладах різних країн.
3. Медіаосвіта в Канаді.
4. Медіаосвіта в США.
5. Медіаосвіта в Австралії.
6. Медіаосвіта в Росії.
7. Медіаосвіта в інших країнах світу.

Література для навчального модуля

«Історія медіаосвіти в зарубіжних країнах»

Її можна знайти на сайтах за темами медіаосвіти, медіакомпетентності, медіаграмотності, медіакультури, інформаційної грамотності в країнах світу та Інтернет-сайті Асоціації кіноосвіти та

медіапедагогіки Росії (<http://edu.of.ru/mediaeducation>), в журналах «Медиаобразование», «Дистанционное образование» в монографіях та навчальних посібниках.

Теми залікових рефератів

- Роль і місце медіаосвіти в системі ЗМІ.
- Медіаосвіта як особлива функція ЗМІ.
- Медіаосвітня діяльність ЗМІ як форма комунікативного менеджменту.
- Теорії медіаосвіти.
- Сучасні моделі медіаосвітньої діяльності.
- Суб'єкти і адресати медіаосвітньої діяльності.
- Особистість журналіста в медіаосвітній діяльності.
- Особистість педагога в медіаосвітній діяльності.
- Роль ЗМІ у розвитку культурно-інформаційного простору.
- Інформат – нова форма існування медіа.
- Журнал «Медіакритика».
- Журнал „Медіаосвіта”.
- Журнал «Медиаобразование».
- Медіаосвіта в одній із зарубіжних країн (для студентів, які володіють іноземною мовою).
- Медіаосвітні технології.
- Медіаосвіта в Україні: стан, проблеми, перспективи розвитку.
- Сценарій проведення навчального заходу із застосуванням медіаосвітніх технологій.
- Варіанти медіапроектів студентських ЗМІ для захисту:**
  - Розроблення змістовно-графічної моделі студентського видання;
  - Розроблення сценаріїв для випусків університетських теленовін;
  - Розроблення сценаріїв для роликів соціальної реклами;
  - Нова ідея сайту;
  - Концепція студентської інформаційної агенції.
  - Розробка концепцій факультетського (університетського) медіа-центру;
  - Власні форми медіапроектів.

ОЦІНЮВАННЯ

ПІДСУМКОВИХ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Конкретна оцінка студентів у підсумку вивчення навчального курсу:

- «відмінно»: високий рівень знання історії та етапів розвитку медіаосвіти, її теорій та технологій;
- «добре»: близький до високого (80%) рівень знань історії розвитку, теорій та технологій медіаосвіти;
- «задовільно»: середній рівень знань історії розвитку, теорій та технологій медіаосвіти;
- «незадовільно»: низький рівень знань історії розвитку, теорій та технологій медіаосвіти.

ОСНОВНІ ЗАРУБІЖНІ МЕДІАОСВІТНІ ІНТЕРНЕТ-САЙТИ

Міжнародні сайти за темами медіаосвіти,

медіакомпетентності, медіаграмотності, медіакультури:

- Alliance for a Media Literate Europe
- Audiovisual and Media Policies: Media Literacy (EU)
- EDUPAX: prevencion de la violence, education a la paix, education aux medias
- Euro Media Literacy — EuroMeduc
- Euro Zentrum fur Mediaenkompetenz
- European Centre for Media Literacy
- European Charter for Media Literacy
- IFLA — Information Literacy
- Information for All Programme (IFAP)
- Information Literacy Resources Directory (InfoLit Global)
- International Center of Films for Children and Youth (CIFEJ)
- International Clearinghouse on Children, Youth and Media
- International Council for Educational Media/Conseil International des Medias Educatifs (ICEM-CIME):
  - Kids Net
  - Media & Education
  - Media Education Kit (UNESCO)
  - Media Education: The Quest for Media Literacy
  - Media Education: UNESCO Open Training Platform
  - Media Literacy Education Clearinghouse (UN)
  - Media Literacy Online Project
  - Understand Media: Media Literacy on the Web
  - UNESCO Institute for Information Technologies in Education

---

**Сайти за темами медіаосвіти, медіакомпетентності,
медіаграмотності, медіакультури,
інформаційної грамотності в країнах світу:**

АВСТРАЛІЯ Australia

Australian Centre for the Moving Image — ACMI

Australian Teachers of Media (ATOM)

Australian Teachers Of Media Vic.

Australian Teachers of Media, Queensland

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ UK

British Film Institute

Cary Bazalgette: Media Literacy (UK)

Center for the Study of Children, Youth and Media (Institute of Education, University of London). UK

Connections Communications Centre (UK)

E-Learning Foundation (UK)

English and Media Centre (UK)

Film Education (UK)

Media Education Association (UK)

Media Education in Scotland (UK)

Media Education Wales (UK)

MediaEd — Media Education Wales (UK)

Welsh Joint Education Council media studies (UK)

БЕЛЬГІЯ Belgium

Conseil de l'Education aux Medias (CEM), Belgique

Education aux Medias (Belgique, francophones)

БОЛГАРІЯ Bulgaria

Медиазнание — Медийная грамотность – Аргументы (Болгария)

БРАЗИЛІЯ Brazil

Media Education in Brazil

ІСПАНІЯ Spain

Aula Media (Spain)

ІТАЛІЯ Italy

Associazione italiana per l'educazione ai media e alla comunicazione

CREMIT: Media & Information (Italy)

КАНАДА Canada

Alberta Association for Media Awareness (AAMA), Canada

Association for Media and Technology in Education in Canada

Association for Media Literacy (Canada)

Association for Media Literacy Nova Scotia (Canada)

Canadian Association for Media Education (CAME)

Canadian Association of Media Education Organizations (CAMEO)
Jesuit Communication Project (JCP). Canada
Manitoba Association for Media Literacy (Canada)
Media Awareness Network (Canada)
Media Education in McGill University (Canada)
Ontario Media Literacy (Canada)
НІМЕЧЧИНА Germany
Gesellschaft für Medienpädagogik und Kommunikationskultur — GMK
(Germany)
Institut für Medienpädagogik — JFF (Germany)
Media Culture (Germany)
Medienpädagogischer Forschungsverbund Südwest — MPFS (Germany)
НОВА ЗЕЛАНДІЯ New Zealand
National Association of Media Educators, New Zealand
НОРВЕГІЯ Norway
National Association for Media Education (LMU). Norway
ПОЛЬЩА Poland
Media Education in Poland — Press Cafe
РОСІЯ Russia
Media Education in Russia
Асоціація кінообразовання і медіапедагогіки Росії -Russian
Association for Film and Media Education
Бабушка on-line
Бібліотека по інформаційно-комунікаційним технологіям
в освітанні
Бібліотека «Єдиного вікна доступу до освітальних ресурсам»
(Розділ «Інформаційна грамотність»)
Бібліотека «Єдиного вікна доступу до освітальних ресурсам»
(Розділ «Медіаосвіта»)
Інтернет-університет інформаційних технологій
Інформатика і ІКТ в освітанні
Інформатика і інформаційні технології
Інформаційна і комунікаційна компетентність
Інформаційна культура особистості
Інформаційно-комунікаційні технології в освітанні
Інформаційні технології в освітанні
Ісследовательська група «Шкільна медіатека» (РАО)
Лабораторія медіаосвіти і ТСО Російської Академії освітанні

Лаборатория экранных искусств (Российская Академия образования)

Медиаобразование и медиаграмотность

Медиатека “Школьного сектора”

МОО «Информация для всех»

НИИ информационных технологий социальной сферы Кемеровского государственного университета культуры и искусств

Открытая электронная библиотека “Медиаобразование” — Russian Open Web Library ‘Media Education’

Региональный центр медиаобразования (Екатеринбург)

РКМЧП и медиаобразование

Российская коммуникативная ассоциация – РКА

Российское представительство фонда ECDL

Уральский научно-методический центр медиакультуры и медиаобразования

Федерация Интернет-образования России

Фонд развития информационной политики (ФРИП)

Центр дистанционного образования “Эйдос”

Центр информатизации образования (СПб)

Центр медиаобразования (Тольятти)

Школа — комплексный проект информатизации образовательных учреждений (Проект КМ)

Электронный журнал “Вестник медиаобразования”; ЮНПРЕСС

США USA

Action Coalition for Media Education (USA)

Alliance for a Media Literate America

Association for Educational Communications and Technology (USA)

Center for Media Literacy (USA)

Citizens for Media Literacy (USA)

Media and Information Literacy (USA)

Media Education Foundation (USA)

Media Education Lab (USA)

Media Literacy (USA)

Media Literacy Clearinghouse (USA)

Media Literacy Curriculum (USA)

Media Literacy in Appalachian State University (USA): Masters

Media Literacy in Webster University St. Louis, Missouri (USA)

Media Literacy – Dr. Peter De Benedittis

Media Studies: “New York Times” Lesson Plans

Media Think (USA)

National Communication Association (USA)
National Telemedia Council (USA)
New Mexico Media Literacy Project (USA)
New Washington Center for Excellence in Media Literacy (USA)
The Center for Media Studies (School of Communication, Information
and Library Studies, Rutgers, The State University of New Jersey)
УГОРЩИНА Hungary
Hungarian Moving Image and Media Education Association
УКРАЇНА Ukraine
Institute of Media Ecology <http://www.franco.lviv.ua/mediaeco>
ФІНЛЯНДІЯ Finland
Media Education in Finland
ФРАНЦІЯ France
Center de Liaison de L'Enseignement et des Moyens d'Information
(CLEMI). France
Group de Recherche sur la Relation Enfants/Medias (GRREM). France
ЧЕХІЯ Czech Republic
Medialni gramotnost
ЧИЛІ Chili
Media Education
<http://educacion.upa.cl/MPV.htm>
ШВЕЙЦАРІЯ Suisse
Medien Padagogik (Suisse)
ШВЕЦІЯ Sweden
NORDICOM
ЯПОНІЯ Japon
National Institute of Multimedia Education (Japon)

**ПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ МЕДІАОСВІТИ
НА САЙТІ „МЕДІАОБРАЗОВАНИЕ: УКРАИНА”
РОСІЙСЬКОГО ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ПОРТАЛУ
(на 1 вересня 2010 р.)**

Чемерис И. М. Формирование профессиональной компетентности будущих журналистов методами иноязычных периодических изданий. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Киев, 2007. 24 с. (на украинском языке), 168 Кб

Онкович Г. В. Технології медіаосвіти (2007), 124 Кб

Янишин О. К. Іншомовні періодичні видання у формуванні комунікативних умінь працівників інформаційної сфери (медіадидактичний підхід) (2007), 113 Кб

- Недоходюк Г. Д. Роль PR-технологій в українській вищій школі у контексті європейської інтеграції (2007), 81 Кб
- Найденова Л. А. Перспективи розвитку медіаосвіти в контексті болонського процесу: процесуальна модель медіакультури (2007), 150 Кб
- Верхоланцев Г. О. Особливості використання засобів нових інформаційних технологій у навчально-виховному процесі ВВНЗ (2007), 107 Кб
- Бужиков Р. П. Інноваційно-комунікаційні технології в системі дистанційного навчання (2007), 94 Кб
- Онкович Г. В. Часописи національних культурологічних товариств у розширенні обріїв світобачення//Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку/Відп. ред. С. М. Квіт, Т. Г. Бондаренко. Черкаси, 2007. С. 49-52, 352 Кб
- Библиография доктора педагогических наук, профессора Г. В. Онкович (Украина), 85 Кб
- Онкович Г. В. Средства массовой коммуникации в терминологическом пространстве медиаобразования //Диво слово. 2007. № 5. С. 29–31 (на украинском языке), 69 Кб
- Онкович Г. В. Медиапедагогика и медиаобразование: распространение мире //Дивослово,2007. № 6. С. 2–4 (на украинском языке), 67 Кб
- Онкович Г. В. Произведения прессфотографии как средство зрительной наглядности и методика их использования на занятиях по развитию речи, 58 Кб
- Войтко Н. Массовокомунікаційні джерела у розвитку особистості// Актуальні проблеми формування особистості лікаря у студентів-медиків: Матеріали УШ міжн. наук. -практ. конференції, Київ, 26 березня 2007 р. / Під ред. В. І. Первака. — К. : М І УАНМ, 2008. С. 52–53, 41 Кб
- Онкович А. Д. Формирование педагогической компетентности учителей украинской диаспоры США средствами педагогической периодики. Автореф. дис.... канд. педаг. наук. Киев, 2004 (на украинском языке), 156 Кб
- Бабина Н. И., Груцяк В. И., Казанский О. В. Современные компьютерные технологии в организационной работе деканата подготовительного факультета // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: Тези XII Міжнародної науково-практичної конференції. 5–6 червня 2008 року. Харків: Хого Нет, ЕкоПерспектива, 2008. С. 30-32, 120 Кб
- Онкович Г. В. Медіаосвітні технології у навчанні іноземних мов// Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі:

- Тези XII Міжнародної науково-практичної конференції. 5–6 червня 2008 року. Харків: Хого Нет, ЕкоПерспектива, 2008. С 193–195, 31 Кб
- Бондур Ю. В. Художнє виховання старшокласників засобами медіакультури // Наукові праці. 2005. Т. 42. № 29. С. 111–116, 332 Кб
- Недоходюк Г. Роль прес-служби у системі державного управління // Творчі та організаційні особливості функціонування сучасного медійного простору: Зб.наук. праць / НаУКМА, Галицький інститут імені В'ячеслава Чорновола. – Тернопіль-Львів: ЛА «Піраміда», 2008. – Том 1. – С. 209–212., 57 Кб
- Недоходюк Г. Навчальна книга для PR-спеціалістів: вітчизняний досвід // Наукові записки. Серія: психолого-педагогічні науки (Ніжинський держ.ун-т ім.М.Гоголя) / За заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007. — № 4. – С. 176–178., 54 Кб
- Робак В. До питання про розвиток медіапедагогіки у Німеччині // Другий український педагогічний конгрес. Львів: ТзОВ Камула, 2006. С. 275–286, 231 Кб
- Киенко-Романюк Л. А. Розвиток критичного мислення студентської молоді як загальнопедагогічна проблема. Автореф. дис.... канд. педаг. наук. Київ, 2007, 148 Кб
- Онкович Г. В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа // Вища освіта України. 2008. № 3. Д. 1. Тем. вип. Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії. 212 с. С. 130–137, 73 Кб
- Задорожна Н. Т., Кузнецова Т. В. Медіа-освіта // Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України / Гол. ред. В. Г. Кремень К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с. С. 481, 35 Кб
- Баришполец О. Медіаосвіта: зарубіжний досвід (2008), 96 Кб
- Онкович Г. В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Вища освіта України. 2008. Дод. 3. Т. V (12). С. 479–491, 133 Кб
- Лялько В. І. Електронні презентації — запорука успіхів у навчанні // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Вища освіта України. 2008. Дод. 3. Т. V (12). С. 365–371, 92 Кб
- Серих Л. В. Театралізована діяльність — новітній засіб формування , 124 Кб
- Бужиков Р. П., Бужикова Р. І. Дидактичні особливості інноваційно-комунікаційних та Інтернет-технологій // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: Вища освіта України. Дод. 3. Т. V (12). 2008. С. 71–78, 84 Кб

- Духаніна Н. М. Медіатехнології як мотивація студентів до навчання // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: Вища освіта України. Дод. 3. Т. V. (12). 2008. С. 189-193, 59 Кб
- Гриневи́ч М. С. Медіаосвіта молоді в рамках Болонського процесу // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: Вища освіта України. Дод. 3. Т. V. (12). 2008. С. 134-139, 63 Кб
- Стерденко С. М. Роль сем'ї в формуванні медіакультури підлітків // Ученые записки Таврического национального университета. 2008. № 1. С. 344-348, 138 Кб
- 23 июня 2009 года в Киеве прошел круглый стол по теме медиаобразования, 60 Кб
- Троханяк Н. Зарубіжний та вітчизняний досвід до становлення і розвитку медіаосвіти. Вістник Львів. ун-ту. 2008. № 23. С. 55-62, 213 Кб
- Казаків Ю. Н. Педагогические условия использования медиаобразования в процессе профессиональной подготовки будущих учителей. Автореф. ... дис. канд. пед. наук. Луганск, 2007, 156 Кб
- Гриневи́ч М. С. Медіаосвітні квести... //Вища освіта України. 2009. № 3. Дод. 1. Тем. Вип. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. К. : Гнозис, 2009. 630 с. С. 153-155, 65 Кб
- Заруба Д. А. Філософія медіаосвіти як складова філософії освіти // Вища освіта України. 2009. № 3. Дод. 1. Тем. Вип. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. К. : Гнозис, 2009. 630 с. С. 92 – 94, 71 Кб
- Шубенко Н. О. Аудіовізуальний медіатекст... // Вища освіта України. 2009. № 3. Дод. 1. Тем. вип. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. К. : Гнозис, 2009. 630 с. С. 496–499, 130 Кб
- Стеценко Г. В. Проблеми запровадження веб-технологій... Вища освіта України. 2009. № 3. Дод. 1. Тем. Вип. . Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. К. : Гнозис, 2009. 630 с. С. 569 — 572, 65 Кб
- Онкович Г. В. Медіалогія та її складові. 2009, 81 Кб
- Онкович Г. В. Медіалогія і медіосвіта: входження до науково-освітнього простору // Нові технології навчання: Духовно-моральне виховання і професіоналізм особистості в сучасних умовах // Спец. вип. № 58. Ч. 2. Київ–Вінниця: Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, МіОН України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, 2009. С. 24–30, 87 Кб
- Стеблецький В. Геймери: люди майбутнього чи деградуючі сучасники // Нові технології навчання. № 58. Духовно моральне виховання професіоналізм особистості в сучасних умовах. Спецвип. Ч. 1.–К.

- Вінниця: Ін-т інновац. технол.і змісту освіти МОН України, Акад. міжнар. співробі. з креативної педагогіки, 2009. С. 502-505., 55 Кб
- Курлишук И. И. Педагогические основы социализации студенческой молодёжи средствами массовой коммуникации. Автореф. дис. ... канд. пед. Наук. Луганск, 2008, 261 Кб
- Трохляк Н. Переоценка сути и значения медиавоздействий на человека в XX веке // Вістник Львів. ун-ту. 2008. Вып. 24. С. 198-208, 246 Кб
- Сенічева О. А. Медіаосвіта і проблеми виховання (2009), 61 Кб
- Онкович Г. В. Медіалогія і медіаосвіта (2009), 86 Кб
- Ревуцкая КВ., Лындина ЕЮ. Влияние медийных средств на общее развитие ребенка // Цифровые образовательные ресурсы в учебном процессе педагогического вуза и школы / Ред. А. С. Потапов. Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. пед. ун-та, 2010. С. 42-45, 38 Кб
- Талашук К. Ф. Специфіка показників медійної компетентності...// Наукові записки. 2010. № 2. С. 141-150, 2138 Кб
- Онкович Г. В. Сучасна медіаосвіта: зарубіжний і вітчизняний досвід // Світові стандарти сучасної журналістики / МОН України. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького; Інститут Медіа Права; Могилянська школа журналістики НАУКМА / відп. ред. Т. Г. Бондаренко, С. М. Квіт. – Черкаси: Видав. Чабаненко Ю., 2010. С. 47-51, 84 Кб
- Онкович Г. В. Медіаосвіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку // Нові технології навчання. — № 62. М-ли другого Міжнародного семінару „Навчально-виховне середовище та моральність у XXI столітті” / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – Київ – Вінниця, 2010. С. 89-92, 82 Кб
- Онкович Г. В. Медиаобразовательные технологии и компетентностно-ориентированный подход в обучении // Современные тенденции в развитии российского медиаобразования – 2010. Т. 2 / Под общ. ред. Е. А. Вартановой, И. В. Жилавской. М. : Изд-во МГУ, 2010. С. 53-58, 56 Кб
- Онкович Г. В. Медіаосвіта: сучасний стан і перспективи розвитку // Мова і культура: науковий журнал. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 12. – Т. XI (136). – 160 с. – С. 39-45, 82 Кб
- Ілляк Н. Проблеми медіаосвіти в Україні в контексті євроінтеграції // Грані. 2010. С. 79-83, 71 Кб
- Волошина А. К. Формування медіакомпетентності викладача...// Актуальні проблеми слов'янської філології. 2010. N 13. . Ч. 1, 223 Кб

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Онкович Ганна Володимирівна

МЕДІАОСВІТА

**Експериментальна програма
базового курсу
для студентів вищих навчальних закладів**

Ідея і програма курсу впродовж 2008-2010 років
обговорювалися на засіданнях
відділу теорії та методології гуманітарної освіти Інституту вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України та
кафедри видавничої справи та редагування Видавничо-поліграфічного факультету
Національного технічного університету України «КПІ»

Від 2009/2010 навч. року курс «Медіаосвіта» за цією програмою включено
до навчального процесу Видавничо-поліграфічного інституту НТУ України «КПІ».

Підписано до друку 05.08.2010 р. Формат 60 × 84/16.
Папір офсетний №1. Гарнітура Times New Roman.
Друк офс. Ум. друк. арк. 1,82. Обл.-вид. арк. 2,5. Наклад 75. Зам. 260.

Віддруковано у видавництві «ЛЮГОС» з оригіналів автора.
Свідоцтво ДК № 201 від 27.09.2000 р.
01030, Київ-30, вул. Богдана Хмельницького, 10, тел. +38(044) 235 81 77.

СПД «Сидоренко О.Я.»
01103, Україна, м. Київ, вул. Вишняківська 7-б, оф. 448